

Міністерство освіти і науки України
Національний університет фізичного виховання і спорту України

РАМАН НОРИ АБДУЛРАХМАН

УДК:796.034.2.008(556)

ОРГАНІЗАЦІЙНІ УМОВИ РОЗВИТКУ МАСОВОГО СПОРТУ
В КУРДИСТАНІ

24.00.02 – фізична культура,
фізичне виховання різних груп населення

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук
з фізичного виховання та спорту

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Національному університеті фізичного виховання і спорту України, Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор **Мічуда Юрій Петрович**, Національний університет фізичного виховання і спорту України, завідувач кафедри менеджменту і економіки спорту

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор **Приходько Володимир Васильович**, Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, завідувач кафедри теорії та методики спортивної підготовки;

кандидат наук з фізичного виховання та спорту **Путятіна Галина Миколаївна**, Харківська державна академія фізичної культури, проректор з науково-педагогічної роботи

Захист відбудеться 3 березня 2021 р. о 12 год 00 хв на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.829.02 Національного університету фізичного виховання і спорту України (03150, Київ-150, вул. Фізкультури,1).

Із дисертацією можна ознайомитись в бібліотеці Національного університету фізичного виховання і спорту України (03150, Київ-150, вул. Фізкультури,1).

Автореферат розіслано 30 січня 2021 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. В. Андрєєва

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. Зростання ролі фізичної культури і спорту в житті більшості країн світу супроводжуються пошуком найбільш раціональних ефективних форм і методів управління сферою в цілому і окремими спортивними організаціями. Ситуація є актуальною і для країн Передньої Азії, що вступають на шлях демократичних перетворень і незалежного розвитку.

Умови розвитку держав різні. Для Іракського Курдистану (далі – Курдистану) зі складною внутрішньою структурою соціально-економічного життя особливо важливо знайти оптимальний варіант використання коштів, що витрачаються на розвиток фізичної культури і спорту при обґрунтуванні стратегії вдосконалення організації та управління галуззю. Особливо перешкоджає процесу формування сучасної системи масового спорту в Курдистані відсутність налагодженої організаційної структури в цій сфері та відповідної системи прийняття та реалізації організаційних рішень. Перенесення ж досвіду сусідніх держав, зважаючи на специфіку суспільного життя в Курдистані, не може відбуватись без врахування конкретних умов, що склалися навколо масового спорту.

Все це обумовлює наявність значних перешкод у забезпеченні цілеспрямованого розвитку сфери масового спорту в Курдистані на основі реалізації державної політики, що відповідає б сучасним вимогам. З огляду на це стають надзвичайно актуальними спеціальні наукові дослідження, результати яких дозволять цілеспрямовано створювати організаційні умови для широкого залучення різних груп населення Курдистану до активних занять спортом.

Важливо підкреслити, що фахівці Курдистану істотно обмежені у використанні результатів наукових досліджень, що стосуються предмета нашого дослідження, оскільки вони практично не проводяться, як в тоталітарних, так і більш демократичних країнах Близького Сходу. Лише обмежену інформацію можна отримати в дослідженнях, присвячених проблемам розвитку фізичної культури і спорту у Палестині (Ж. Рамзі, 2000; А. Найрат, 2003; Б. Абу Асба, 2010), у Йорданії (Аль Ананзех, 2006), в Іраку (Ф. Редха, 2009), у Лівані (Ю. Алі, 2011), у Сирії (М. Захра, 2010).

В процесі дослідження ми прийшли висновку, що корисним у процесі становлення та розвитку системи масового спорту та спорту для всіх в Курдистані може стати також досвід, накопичений в Україні, адже чинники, що впливають на цей процес, багато у чому є аналогічними для обох країн. Тому під час дослідження велику увагу було приділено вивченню праць українських вчених в цій сфері, у яких було закладено теоретико-методологічні основи розвитку спорту для всіх в Україні, обґрунтовано концепцію гуманізації процесу залучення населення до рухової активності, досліджено структурно-функціональні особливості формування системи спорту для всіх в Україні (М. В. Дутчак, 2003, 2009, 2015), проаналізовано особливості налагодження ефективної системи організаційної взаємодії та комунікації в процесі формування структурних зв'язків між усіма зацікавленими сторонами масового спорту та спорту для всіх (О. М. Вареник, 2014),

викладено фундаментальні основи організації та методики масового спорту та рекреації (Т. Ю. Круцевич та Г. В. Безверхня, 2010; О. В. Андреева, 2014; Ю. А. Грабовський, 2014).

У полі зору українських дослідників перебували також проблеми економіки та управління масовим спортом, ролі суспільних інститутів у його розвитку (А. В. Зінюк, 2013; І. Ладика, 2016; Ю. П. Мічуда, 2007, 2014, 2016; В. В. Приходько, 2019, Г. М. Путятіна, 2017, 2019, 2020; Р. Р. Сіренко, 2017; Л. Я. Чеховська 2017), застосування комунікаційних технологій у процесі популяризації та обміну інформацією між суб'єктами масового спорту (О. В. Кравченко, 2018).

Не зважаючи на схожість умов, що визначають стратегічні засади розвитку масового спорту як в Україні, так і в країнах, що розвиваються, в процесі адаптації накопиченого досвіду в умовах Курдистану необхідно здійснити аналіз його соціально-економічних, організаційних, географічних, кліматичних, правових, умов, традицій та інших чинників, що можуть впливати на процес організації рухової активності населення. Необхідно систематизувати їх, та визначити оптимальну структурно-функціональну модель розвитку системи масового спорту в Курдистані.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дослідження проведене в рамках теми 1.10 «Теоретичні та прикладні аспекти підприємництва у сучасному спорті» плану НДР НУФВСУ на 2016-2020 рр. (номер державної реєстрації 0116U001622). Роль автора полягала в обґрунтуванні організаційних умов та розробці концептуальних підходів до формування організаційних умов розвитку масового спорту в Курдистані.

Мета дослідження – обґрунтувати організаційні умови розвитку масового спорту в сучасному Курдистані і розробити концептуальні основи вдосконалення управління масовим спортом.

Завдання дослідження:

1. За підсумками аналізу спеціальних літературних джерел здійснити аналіз умов функціонування та розвитку системи сучасного масового спорту в Курдистані.

2. Визначити та проаналізувати чинники та особливості формування організаційних умов розвитку масового спорту.

3. Обґрунтувати пріоритетні напрямки вдосконалення організаційної діяльності суб'єктів масового спорту в Курдистані.

4. Розробити концепцію формування організаційних умов розвитку масового спорту в Курдистані.

5. Розробити структурну модель формування організаційних умов розвитку масового спорту в Курдистані.

Об'єкт дослідження – система масового спорту в Курдистані.

Предмет дослідження – організаційні умови функціонування і розвитку масового спорту в Курдистані.

Методи дослідження. У процесі дослідження для вирішення поставлених завдань використовувалися такі методи:

аналіз спеціальної літератури, законодавчих актів та офіційних документів дозволив сформувавши уявлення про коло актуальних проблем масового спорту в Курдистані, чинники, що об'єктивно чи суб'єктивно впливають на процес вирішення цих проблем та обґрунтувати коло першочергових заходів, направлених на оптимізацію діяльності системи масового спорту;

метод порівняння і зіставлення дозволив виявити особливості розвитку масового спорту в Курдистані на різних етапах його історичного розвитку;

метод системного аналізу дозволив чітко визначити місце масового спорту в житті сучасного курдського суспільства, а також його взаємозв'язки з іншими важливими сферами суспільного життя;

соціологічне анкетування дозволило компенсувати дефіцит офіційної достовірної інформації, повною мірою оцінити з наукових позицій можливості формування організаційних умов розвитку масового спорту в Курдистані;

SWOT-аналіз дозволив проаналізувати сукупність чинників, які здійснюють визначальний вплив на процес формування організаційних умов розвитку масового спорту в Курдистані;

методи організаційного аналізу та організаційного діагнозу дозволили виявити організаційні резерви в діяльності суб'єктів масового спорту в Курдистані та сформувавши пріоритетні напрями організаційних змін, що дозволять здійснити максимальний позитивний вплив на стан системи масового спорту найближчим часом;

метод моделювання застосовувався для побудови системи взаємозв'язків між елементами нині діючої системи та побудови моделі ефективної структури організації масового спорту в Курдистані;

методи статистики визначались з огляду на необхідність забезпечення високої достовірності отриманих результатів за рахунок аналізу кількісних параметрів процесу формування організаційних умов розвитку масового спорту в Курдистані.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в ній:

вперше на основі застосування комплексного підходу до визначення та наступного аналізу найбільш значущих факторів розвитку масового спорту в Курдистані встановлено, що головними складовими компонентами комплексу чинних факторів є зовнішні (макро-) та внутрішні (мікро-) фактори, дослідження сукупного впливу яких дало змогу визначити підходи до формування організаційних основ розвитку масового спорту в Курдистані;

вперше здійснено історичну періодизацію розвитку системи фізичної культури і масового спорту в Курдистані. На підставі застосування комплексу критеріїв якісного та кількісного характеру, в тому числі з урахуванням стану системи управління галуззю, виділено та охарактеризовано сім етапів розвитку фізичного виховання і спорту в Курдистані за період з початку минулого століття до сьогодення;

вперше науково обґрунтовано концептуальну модель структурних комунікацій між суб'єктами масового спорту з урахуванням особливостей його розвитку в Курдистані, яка передбачає партнерські відносини між сторонами, котрі прямо або

опосередковано беруть участь в управлінні цим процесом та наявність єдиного центру, що має організувати та координувати такі комунікації.

доповнені та розширені знання стосовно пошуку та впровадження нових ефективних форм комунікацій між соціальними інститутами, зацікавленими у розвитку масового спорту (стейкхолдерами). Встановлено що в сучасних умовах найбільш ефективною формою комунікацій та взаємодії між стейкхолдерами може стати корпоративний механізм, заснований на принципах соціального партнерства, реалізація яких забезпечує застосування ідеології, форм та методів узгодження інтересів різних соціальних груп та їх членів з метою конструктивного співробітництва;

підтвержені дані про те, що необхідною умовою функціонування та розвитку системи масового спорту у будь-якій країні є забезпечення стабільної організаційної взаємодії соціальних інститутів, що належать до усіх сегментів суспільства (приватного, суспільного та державного), зацікавлених у вирішенні проблеми регулярного залучення населення до рухової активності та здорового способу життя.

Практична значущість отриманих результатів полягає у визначенні підходу до аналізу факторів, дію яких слід врахувати в процесі формування організаційних умов розвитку масового спорту в Курдистані. Розроблено практичні рекомендації органам державної влади, а також соціальним інститутам щодо реалізації концепції формування та вдосконалення організаційних умов розвитку масового спорту в Іракському Курдистані. Результати дослідження можуть бути використані вищими навчальними закладами Курдистану, що забезпечують підготовку фахівців з фізичного виховання і спорту.

Положення, висновки й рекомендації, розроблені на основі узагальнення дослідницьких матеріалів, впроваджені в практику. Результати дослідження впроваджені у практику діяльності Міністерства культури і молоді Іракського Курдистану (управління спорту м. Дахук), а також у навчальний процес кафедри менеджменту і економіки спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України при викладанні дисципліни «Основи публічного управління, менеджменту та маркетингу у сфері фізичної культури і спорту», що підтверджено відповідними актами впровадження.

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, методичні розробки та висновки дисертаційного дослідження є результатом самостійної роботи автора. У матеріалах, що були опубліковані за участі співавторів, автором дослідження було визначено тему дослідження, його основні положення та рекомендації. Внесок автора – збір матеріалу, обробка результатів дослідження та формулювання висновків. Особистий внесок в проведенні дослідження, обробці та аналізі отриманих результатів є визначальним.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дисертаційного дослідження були представлені на ІХ Міжнародній конференції молодих вчених «Молодь та Олімпійський рух» (м. Київ (Україна), 12-13 жовтня 2016 р.); Х Міжнародній конференції молодих вчених «Молодь та Олімпійський рух» (м. Київ (Україна),

24-25 травня 2017 р.), на засіданнях кафедри менеджменту і економіки спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України, звітних наукових конференціях викладачів та аспірантів.

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження представлені в восьми публікаціях, серед яких: п'ять статей у наукових фахових виданнях України, що мають статус міжнародних, три – у збірниках статей та тез.

Структура й обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаних джерел та додатків. У дослідженні використано 203 наукових та спеціальних літературних джерел. Робота ілюстрована 24-ма рисунками, та 10-ма таблицями. Загальний обсяг роботи складає 212 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми; вказано зв'язок з науковими планами, темами; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання і методи дослідження; розкрито наукову новизну і практичну значущість роботи, визначено особистий внесок здобувача в спільно опублікованих працях; представлено інформацію про апробацію результатів і публікації за темою дисертаційної роботи, структуру та обсяг дисертаційної роботи.

Перший розділ роботи «**Теоретичні основи масового спорту як соціального явища Курдистану**» присвячено теоретичному аналізу, систематизації та узагальненню даних літературних джерел за темою дослідження.

Система спорту для всіх, а таким чином, і масового спорту, на думку М. В. Дутчака, визначається як сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих між собою суб'єктів для досягнення визначеної мети та реалізації відповідних функцій. Це цілісна соціальна система та одночасно підсистема сфери фізичної культури і спорту. Система спорту для всіх має встановлену організаційну структуру та процедуру управління. Умови життя людей та потреби соціального замовлення суттєво впливають на формування, функціонування та розвиток системи спорту для всіх. Зазначена соціальна система, як зазначає автор, тісно пов'язана з іншими важливими системами діяльності суспільства (М. В. Дутчак, 2009).

Із наведеного визначення можна зробити висновок, що масовий спорт є системою відкритого типу, оскільки функція задається їй ззовні і показує, яку роль ця система виконує у відношенні до більш загальної системи, в яку вона включена складовою частиною поряд з іншими системами. Вона потребує постійного обміну ресурсами з оточуючим середовищем. Одночасно, це є система, якій властива здатність до самоорганізації, тому що, маючи власні тенденції та потенціал, вона має здатність розвиватися та відновлювати свою рівновагу, адаптуватися до змін та якісно удосконалюватися за рахунок погодженої взаємодії внутрішніх компонентів навіть за відсутності впорядкованих дій з боку середовища. З точки зору динаміки процесів, що відбуваються в системі, можна стверджувати про можливість їх розвитку прискореним шляхом на певних етапах її еволюції, тобто – не лінійно (О. М. Вареник,

2014). Отже, можна дійти висновку про те, що системі масового спорту, як і більшості економічних, соціальних, природних систем властиві відкритість, самоорганізація та не лінійність процесів розвитку.

Умови, що визначають функціонування систем, в тому числі, і системи фізичної культури і спорту, а разом з нею, і масового спорту, більшість вчених поділяють на зовнішні (об'єктивні), та внутрішні (суб'єктивні) (Г. М. Путятіна, 2007). В контексті нашого дослідження, та на думку інших авторів, організаційні умови, створюються як в середині системи масового спорту, так і ззовні, доцільно розглядати як зовнішні, або об'єктивні та внутрішні, або суб'єктивні (А. Ю. Сергєєв, 2017; Р. Р. Сіренко, 2017; Ю. А. Юссеф, Ю. П. Мічуда, 2010). Аналізуючи висновки різних вчених, до зовнішніх чинників, які впливають на діяльність спортивної організації можемо віднести: стан нормативно-правової бази; діяльність галузевих органів управління; рівень фінансування; матеріально-технічне забезпечення; доступ до інформації; стан економіки на всіх рівнях; кадрова політика; кліматогеографічні умови; рівень загальної культури населення та стан його здоров'я; комунікація та організаційна взаємодія між суб'єктами (стейкхолдерами), які прямо, чи опосередковано впливають на процес розвитку сфери фізичної культури і спорту, в тому числі, і масового спорту та ін.

Окрім зовнішніх чинників, діяльність фізкультурно-спортивної організації будь-якого рівня впливають також і чинники внутрішнього впливу. Це, в першу чергу, кваліфікація персоналу, стиль та методи керівництва, організація праці; стан власної матеріально-технічної бази та доступність інших видів ресурсів; маркетингова політика організації, доступ до інформації; організаційна відкритість організації та наявність та структура корпоративних та інших видів організаційних зв'язків з іншими зацікавленими особами (Т. Р. Соломахіна, 2017; Л. Я. Чеховська, 2017; І. В. Шевчук, 2015 та ін.).

Шляхом бібліографічного аналізу було виявлено ті чинники, на важливість яких найчастіше наголошують автори, а також ті, що, на нашу думку, найбільше відповідають сучасним соціально-економічним умовам та реаліям розвитку масового спорту в Курдистані (табл. 1).

На нашу думку, проблема внутрішнього середовища різного роду спортивних організацій на сьогодні є найбільш дослідженою. Між внутрішнім та зовнішнім середовищами фізкультурно-спортивної організації також існують іноді доволі сталі та міцні організаційні зв'язки. Але враховуючи те, що об'єктом нашого дослідження виступав масовий спорт на загальнодержавному рівні Курдистану, вважаємо за необхідне більшою мірою зосередитись на дослідженні зовнішніх чинників масового спорту як явища, оскільки вони більшою мірою формуються об'єктивно, ззовні.

На сьогодні в Курдистані, як показують статистичні дані та наші особисті спостереження, основний контингент прибічників масового спорту – діти та молодь у віці до 25-ти років, чоловічої статі, невисокого достатку, що у вільний від роботи або навчання час займаються традиційними для Курдистану видами рухової активності (футбол, боротьба, важка атлетика, фітнес з використанням тренажерного обладнання, або воркаут).

Найбільш значущі фактори розвитку масового спорту в Курдистані

Зовнішні	Внутрішні
Рівень економічного розвитку	Фінансовий стан спортивної організації
Можливості інфраструктури	Матеріально-технічна оснащеність
Ставлення населення до занять руховою активністю	Контингент споживачів послуг, маркетинг
Кадрове забезпечення сфери	Особистісні та кваліфікаційні якості працівників, організація праці (тайм-менеджмент)
Державна політика	Управління, менеджмент
Інформація та комунікації	Організаційні взаємозв'язки, науково-методичне забезпечення, реклама

Дуже важливо враховувати те, що курдське суспільство у переважній більшості виховується та проповідує традиції Ісламу, тому види рухової активності повинні відповідати принципам дозволеності з точки зору Шаріату. Особливо це стосується осіб жіночої статі, для котрих не усі види спорту є прийнятними у цьому аспекті. Отже, дуже важливим є поєднання традиційних підходів та інноваційних, поважаючи при цьому права, свободи та традиції місцевого населення.

У другому розділі «**Методи та організація дослідження**» представлено обґрунтування методів дослідження, описано послідовність процесу наукового аналізу організаційних умов розвитку масового спорту.

Дослідження проводилися у три етапи протягом 2016-2020 років.

I етап (2016 – червень 2017) – здійснювався аналіз літературних джерел і нормативних документів, вивчався передовий досвід організації масового спорту, специфіка діяльності державних, громадських та інших організацій та традиційні форми їх взаємодії в управлінні масовим спортом в Курдистані. Це дозволило визначити проблемну ситуацію, сформулювати гіпотезу, конкретизувати мету, основні і супутні завдання.

Було проведено констатуючий експеримент у формі анкетного опитування фахівців з масового спорту Курдистану. Всього в анкетуванні взяло участь 160 осіб, серед яких: 1) керівники фізкультурно-спортивних організацій різного рівня, які уповноважені приймати рішення з питань управління масовим спортом; 2) фахівці, які безпосередньо залучені до роботи з клієнтами, але не уповноважені приймати ключові рішення в процесі управління масовим спортом (тренери, педагоги з фізичного виховання навчальних закладів різного рівня, представники громадських організацій спортивної спрямованості, авторитетні спортсмени); 3) фахівці, які працюють в структурах, що не відносяться до сфери масового спорту (лікарі, представники релігійних та інших громадських організацій, силових структур, освіти, культури, житлово-комунального господарства та ін.); 4) фахівці з числа

керівників організацій, що представляють ті з них, які в тій чи іншій мірі беруть участь в процесі управління масовим спортом, представники органів місцевого самоврядування, виконавчих органів влади, бізнесу, закладів освіти, охорони здоров'я, культури, страхових компаній, громадських організацій; 5) фахівців з числа вчених, керівників вищої ланки управління сферою фізичної культури і спорту, яким була надана можливість дати експертну оцінку обґрунтованих у роботі концептуальних основ формування організаційних умов розвитку масового спорту в Курдистані.

Другий етап (серпень 2017 – червень 2018) – здійснювалась інтерпретація та обговорення даних, отриманих на першому етапі дослідження, уточнення висновків, обґрунтування шляхів впровадження нових форм і методів управління, заснованих на взаємодії організацій, що беруть участь в управлінні масовим спортом.

Третій етап (серпень 2018 – жовтень 2020) – узагальнено та систематизовано результати всіх етапів дослідження, проведено статистичну обробку отриманих даних, їх обговорення та інтерпретацію. На цій основі розроблено концептуальні основи подальшого розвитку масового спорту в Курдистані, оптимальну структурну модель управління, визначено умови її впровадження у практику. Було також сформульовано висновки, розроблено практичні рекомендації, структурно та стилістично оформлено текст дисертації.

У третьому розділі **«Структурно-функціональний аналіз системи управління масовим спортом в Іракському Курдистані»** наведено та інтерпретовано результати власних соціологічних досліджень автора, проведених у формі анкетного опитування фахівців з масового спорту в Курдистані.

На сьогодні головним органом виконавчої влади, який опікується розвитком масового спорту в Курдистані є Міністерство культури та молоді. Воно забезпечує реалізацію державної політики в автономії щодо фізичної культури і спорту та несе відповідальність за розвиток фізкультурного руху. Територіально-адміністративні органи відповідають за розвиток фізичного виховання і спорту в різних регіонах країни та на рівні місцевих громад. Вони відповідають за виконання державних і регіональних програм з фізичного виховання і спорту, формують і використовують регіональний та місцеві бюджети на потреби фізичної культури і спорту. Міністерства, включаючи Міністерство культури та молоді контролюють процеси соціального розвитку, в тому числі, і у сфері фізичної культури і спорту в різних провінціях та містах Курдистану, через безпосередні виконавчі органи (управління з питань фізичного виховання і спорту).

На розвиток масового спорту в автономії впливають різні організаційні структури державного, громадського та приватного секторів, які забезпечують формування та ефективне функціонування системи управління масовим спортом (рис. 1).

До числа громадських організацій відносяться: федерації з видів спорту, спортивні клуби, жіночі громадські організації та ін. З вищевикладеного випливає, що управління фізичною культурою і спортом, а також і масовим спортом, здійснюється представниками трьох секторів: державного, громадського та на індивідуальному рівні.

Рис. 1. Системоутворення та управління масовим спортом в Курдистані

Всі ці рівні взаємопов'язані між собою і саме в цих секторах суспільних відносин чиниться істотний вплив на розвиток масового спорту в Курдистані. На кожному з рівнів системи управління масовим спортом існують свої проблеми, пов'язані з наявністю ряду протиріч організаційного характеру. Вони полягають в тому, що в зв'язку з розвитком фізичного виховання і спорту в державі, збільшенням форм і методів роботи, підвищуються вимоги до ефективності управління.

Опитування фахівців дозволило засвідчити, що основними факторами організаційного впливу, які стримують розвиток масового спорту в Курдистані є відсутність належної уваги керівників державних та інших зацікавлених організацій до здоров'я населення (21,1 % опитаних), що відображається негативною динамікою будівництва спортивних споруд в житлових районах (25,2 %), неефективним підбором, розстановкою і підготовкою кадрів в системі масового спорту (19,5 %), неувагою до проблем фізичної культури місцевих органів влади (16,9 %) та іншими об'єктивними і суб'єктивними причинами. Головним негативним чинником респонденти визначили відсутність взаємодії між різними організаціями, що беруть участь в управлінні масовим спортом (57,3 %). З огляду на це переважна більшість опитаних (66,0 %) оцінили рівень ефективності власної професійної діяльності як низький та дуже низький.

Фахівцями, які є представниками вищого рівня компетентності (керівники спортивних організацій та вчені) засвідчили, що серед названих факторів першочергової уваги заслуговує взаємодія державних та інших організацій в управлінні масовою фізкультурно-оздоровчою роботою з населенням (рис. 2).

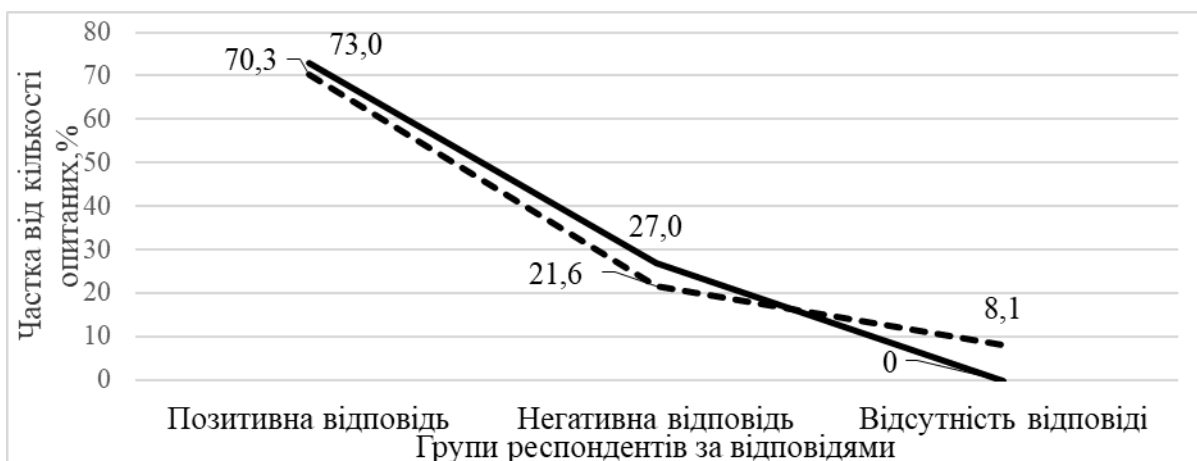

Рис. 2. Порівняльна характеристика думок респондентів щодо наявності проблеми налагодження організаційної взаємодії та першочерговості її вирішення (n = 37) (частка від кількості опитаних, %):

- – наявність проблем;
 – необхідність першочергового вирішення

Цей висновок було підтверджено результатами аналізу статутів організацій системи масового спорту, які діють у провінції Дахук (табл. 2).

Таблиця 2

Структурні зв'язки між суб'єктами масового спорту за результатами аналізу документів (на прикладі м. Дахук)

Організації		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Кількість структурних зв'язків
Прямий вплив	1. Департамент фізичної культури і спорту	-	О			О	О	О	О	О		6
	2. Органи місцевого самоврядування		-			Д	О					2
	3. Департамент освіти		О	-		О			Д			3
	4. Громадські спортивні організації				-	О		О		Д		3
Опосередкована участь	5. Релігійна громада		Д			-						1
	6. Силові структури						-	О				1
	7. Департамент охорони здоров'я		О					-				1
	8. Департамент культури				Д	О			-			2
	9. Житлово-комунальне господарство		О		Д					-		2
	10. Об'єднання жінок	О	О	О		О		О	О	О	-	7
Кількість структурних зв'язків		1	6	2	1	6	2	4	2	2	0	-

Примітки: О – однонаправлений зв'язок; Д – обоюднонаправлений зв'язок

Вивчення інших нормативних документів, що регламентують діяльність різних суб'єктів масового спорту в Курдистані дозволило виявити неоднозначність трактування функцій організацій, які безпосередньо здійснюють організацію рухової активності різних груп населення. Так, згідно з Положенням про департамент спорту Міністерства культури та молоді він зобов'язаний контролювати діяльність всіх структур, які відносяться до сфери масового спорту. Разом з тим, його офіційний статус є рівним статусу інших організацій, що стало причиною виникнення неординарної ситуації, яка склалася в практиці управління системою масового спорту. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми може стати створення окремої координуючої дану діяльність організаційної структури. В Україні, наприклад, з 2003 року функціонує трирівнева система центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» (М. В. Дутчак, 2009). Така структура може стати ключовою ланкою координації діяльності всіх зацікавлених суб'єктів, яка діє відповідно до принципів корпоративного партнерства.

Четвертий розділ **«Обґрунтування концепції формування та вдосконалення організаційних основ розвитку масового спорту в Курдистані»**. Обґрунтовані у роботі концептуальні основи подальшого розвитку масового спорту в Курдистані базувались на методологічних принципах, що відображені в фундаментальних працях Т. Ю. Круцевич (2003), Ю. П. Мічуди (2007), Дутчака (2009); працях науковців, що досліджували організаційні аспекти М. В. окремих напрямів сфери фізичної культури і спорту, зокрема, масового спорту Ю. А. Грабовського, В. П. Ткачука (2014), М. А. Журби (2016) та ін.

Передумови створення такої концепції, виявлені в ході дослідження, можна умовно поділити на такі основні групи: соціальні; економічні; біологічні та особистісні. Соціальні передумови полягають у необхідності об'єднання зусиль усіх суб'єктів на благо розвитку та подальшого вдосконалення процесу функціонування системи масового спорту в Курдистані, подоланні гендерної та інших видів нерівності у доступі до рухової активності, розбудові громадського фізкультурно-спортивного руху. Економічні передумови полягають в тому, що на сучасному етапі прискореного розвитку курдського суспільства, стає все більш відчутною проблема дефіциту усіх видів ресурсів. Тому актуальним є пошук шляхів раціонального їх використання і масовий спорт може стати дієвим фактором збереження та збагачення найбільш цінного ресурсу, яким є людський капітал. Серед біологічних передумов слід відзначити низький рівень рухової активності та пов'язане з цим зростання числа неінфекційних захворювань серед різних верств населення Курдистану. Серед особистісних передумов в першу чергу виділяється недостатність сформованості у населення смислового та мотиваційного механізмів заохочення до регулярних занять різними видами рухової активності.

З метою визначення сприятливих умов формування організаційних основ розвитку масового спорту в Курдистані було застосовано метод SWOT-аналізу (табл. 3).

Матриця SWOT-аналізу модельних факторів розвитку масового спорту в Курдистані

Фактори		Можливості (О)		Загрози (Т)	
		1. Отримання синергетичного ефекту	2. Підвищення якості послуг	1. Вихід суб'єктів з процесу взаємодії	2. Ослаблення участі держави
Сильні сторони (S)	1. Високий рівень мотивації населення до занять руховою активністю	Залучення громадського сектору до управління масовим спортом	Удосконалення системи фізичного виховання різних груп населення	Розбудова волонтерського руху	Підвищення ролі органів місцевого самоврядування
	2. Наявність нормативно-правових умов	Зменшення транзакційних витрат	Створення системи методичного забезпечення та норм надання послуг	Внесення змін до галузевих нормативно-правових актів	Створення Закону про фізичну культуру і спорт
Слабкі сторони (W)	1. Низький рівень взаємодії	Створення нових міжгалузевих проектів	Оптимізація використання наявної ресурсної бази	Створення механізму мотивації до взаємодії	Виокремлення державних структур з питань спорту
	2. Дефіцит кадрів необхідного рівня кваліфікації	Розбудова системи підготовки фахівців	Підвищення кваліфікації фахівців на постійній основі	Залучення кваліфікованих фахівців з інших сфер	Створення системи державної атестації фахівців

Серед можливостей (О), що відкриваються в цих умовах, слід виділити, по перше, можливість отримання суттєвого синергетичного ефекту від впровадження та удосконалення системи організаційних взаємозв'язків між усіма зацікавленими сторонами, що прямо, або опосередковано беруть участь в управлінні масовим спортом. По-друге, очікується, що підвищення рівня кваліфікації працівників системи масового спорту дозволить суттєво підвищити якість послуг, що створюються в системі масового спорту та знизити рівень ризиків, пов'язаних з використанням праці фахівців з низькою кваліфікацією.

З урахуванням наведених обставин метою проекту розвитку масового спорту в широкому розумінні є зміцнення та підтримка фізичного і духовного здоров'я населення Курдистану на якісно новому рівні шляхом використання засобів фізичної культури і спорту. Його інноваційною складовою виступає активне

впровадження в систему суспільних взаєностосунків технологій, що базуються на корпоративному підході у прагненні до стійкого розвитку людського капіталу. Запровадження корпоративної моделі передбачає структурування взаєностосунків в системі масового спорту на основі партнерських і корпоративних відносин, синтез усіх видів діяльності суспільства, що прямо, або опосередковано пов'язані із здоров'ям людини.

Реалізація цієї моделі передбачає реформування та модернізацію організації та управління закладами фізичної культури і спорту, які спрямовані на налагодження нових та вдосконалення наявних організаційних зв'язків із суб'єктами зовнішнього середовища, які можуть впливати на процес управління масовим спортом на основі поєднання інтересів. Збалансування та регулювання таких інтересів і є тактичною метою запропонованої концепції.

Як показали результати проведених нами досліджень, основними учасниками корпоративних відносин у масовому спорті в умовах Курдистану повинні стати територіальні органи з питань фізичної культури і спорту, освіти і охорони здоров'я, органи місцевого самоврядування або відповідні органи влади на регіональному або центральному рівні. Громадський сектор має бути представлений добровільними об'єднаннями громадян: спортивними громадськими організаціями, релігійними громадами, жіночими громадськими організаціями, професійними спілками. Цей ряд може бути доповненим і іншими структурами, виходячи зі ступеня важливості їх залучення в процес управління масовим спортом.

Перш, ніж підійти до побудови моделі організаційної взаємодії в системі масового спорту в досліджуваному регіоні, спираючись на дані, отримані за результатами опитувань, анкетувань, та роботи з правовими документами (положеннями та угодами про сумісну діяльність), що регламентують таку взаємодію на сьогоднішній час, спираючись на основні положення теорії стейкхолдерів, було виділено взаємозв'язки між окремими суб'єктами, діяльність котрих прямим, чи опосередкованим чином, впливає на процес функціонування системи масового спорту (рис. 3).

З метою формування таких зв'язків, які забезпечували б стале і ефективне функціонування як кожного із суб'єктів, так і всієї системи управління виникла необхідність передбачити створення такої структури, яка відповідала б основним принципам корпоративного партнерства. Такий координаційний центр (Координаційна рада) повинен мати юридичні повноваження, в його склад повинні входити кваліфіковані фахівці, що представляють інтереси всіх учасників, зацікавлених у розвитку масового спорту. Основним завданням такого координаційного центру має стати нівелювання головних протиріч, що виникають в процесі взаємодії суб'єктів. Такі протиріччя є неминучими і проблема сучасного масового спорту полягає не стільки в їх наявності, як в невмінні зменшувати їх вплив шляхом впровадження нових форм і методів взаємодії між зацікавленими в досягненні спільної мети структурами, які при цьому часто можуть мати природній конфлікт інтересів.

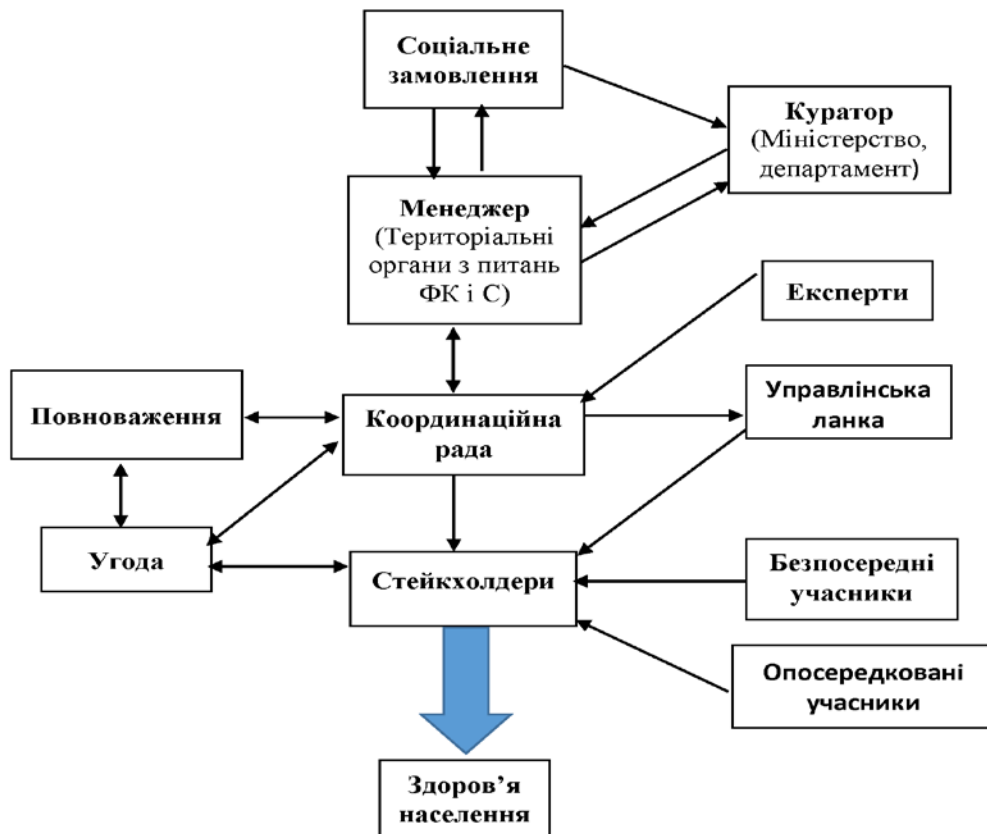

Рис. 3. Концептуальна модель організаційних зв'язків між учасниками управління масовим спортом

Мета діяльності координаційного центру полягає в тому, щоб сприяти задоволенню духовних потреб різних груп населення та виховання гармонійно розвиненої особистості шляхом створення необхідних умов для реалізації інтелектуального творчого потенціалу людини, забезпечення організації його дозвілля на основі морального і фізичного виховання. Головними завданнями центру, який пропонується створити у формі Координаційної ради з питань розвитку масового спорту Курдистану пропонується визначити:

координацію діяльності державних, громадських та інших організацій з метою використання їх потенціалу в сфері дозвілля;

надання інформаційної, методичної та організаційної допомоги організаціям, підприємствам і приватним особам в проведенні масових спортивних заходів з представниками різних груп населення.

При розробці Положення про Координаційну раду з питань розвитку масового спорту Курдистану слід врахувати, з одного боку, необхідність інтеграції діяльності суб'єктів масового спорту, а з іншого – важливість чіткого формулювання і правового закріплення завдань і компетенцій, прав та інтересів, а також секторів відповідальності кожної зі сторін взаємодії.

Сукупність таких взаємостосунків нами було представлено у вигляді матриць відношень, котра тлумачиться авторами запропонованої методики як аналітичний образ графа, або ж навпаки, граф, як геометричне відображення матриці

На основі проведених досліджень та проведеного аналізу наявних функціональних зв'язків між суб'єктами масового спорту в Курдистані (табл. 2), шляхом розв'язання матриці суміжності, побудовано та представлено структурну модель та напрями зв'язків у вигляді графа Бержа (рис. 4).

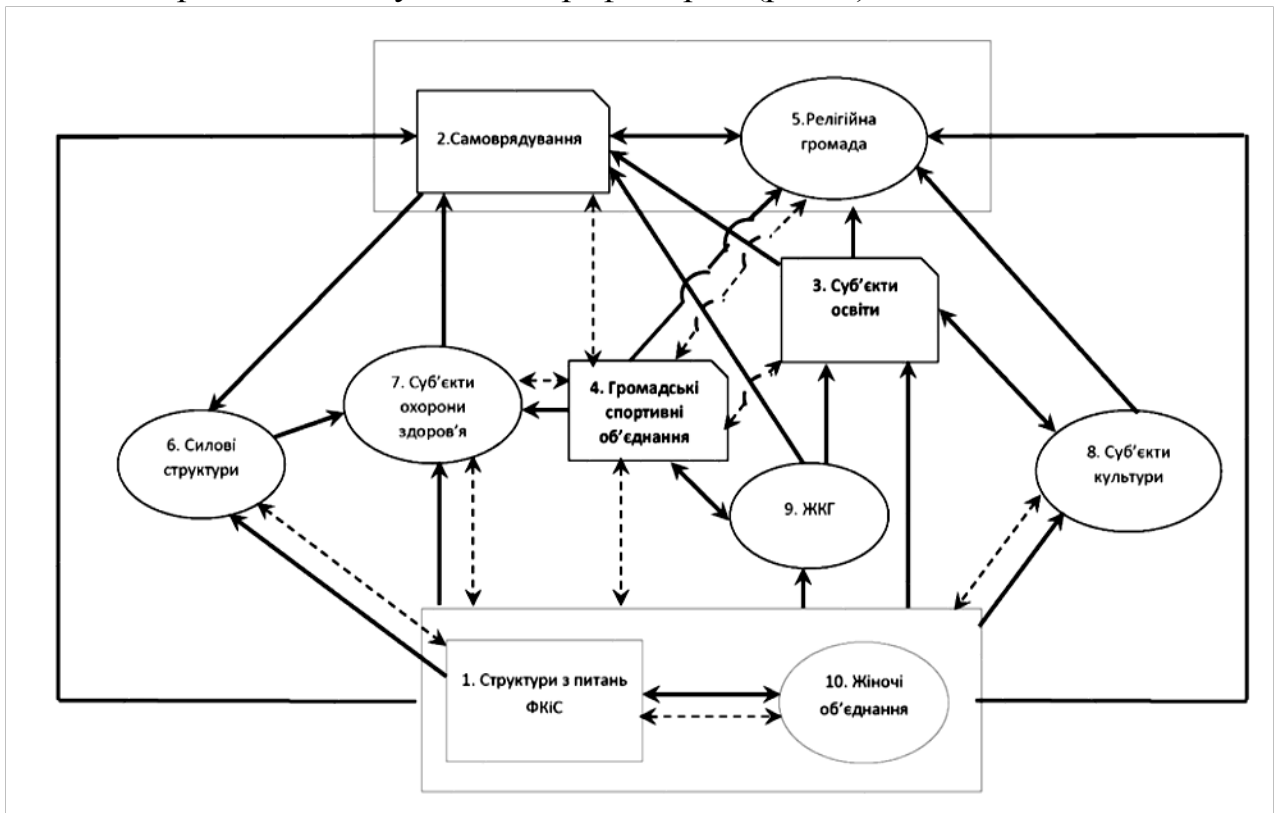

Рис. 4. Структурна модель взаємодії між суб'єктами масового спорту

Як показав аналіз проведених досліджень, найбільший вплив на діяльність суб'єктів управління масовим спортом в Курдистані чинять органи місцевого самоврядування та місцеві релігійні громади. Органи місцевого самоврядування є головними розпорядниками ресурсної бази системи масового спорту. Релігійні осередки є на сьогодні найавторитетнішими учасниками з точки зору супроводу різних сторін суспільного життя на предмет відповідності моральним принципам та духовним традиціям курдського суспільства. З іншого боку, суб'єкти, що представляють сферу фізичної культури і спорту, а також організації, що покликані представляти інтереси жінок, навпаки, потребують найбільшої підтримки, так як поєднані з іншими суб'єктами структурними зв'язками протилежної направленості. Група суб'єктів, що займають проміжне місце включає: заклади освіти, громадські спортивні організації, різні силові структури (поліція, армія), заклади охорони здоров'я, заклади культури (парки, заклади дозвілля), житлово-комунальні господарства. Основні протиріччя, що потребують вирішення, на нашу думку є наступні. Процес управління ресурсами та розподіл об'єктів комунальної власності не відбуваються за принципом вільного доступу тих, хто в цьому потребує. Об'єкти масового спорту знаходяться у користуванні закладів освіти, силових структур, закладів культури (парки), а суб'єкти масового спорту практично їх позбавлені. Це ж

можна сказати і про інші види ресурсного забезпечення: наукового, кадрового, медичного та інших. Виявлено протиріччя відносно думок респондентів, які назвали, як такі, що найбільше впливають на процес управління масового спорту: структури різного рівня з питань фізичної культури і спорту, органи місцевого самоврядування, добровільні громадські об'єднання та заклади системи освіти, а також тими даними, що були отримані нами за результатами аналізу документів. За результатами цього аналізу, можна стверджувати, що існує необхідність більш активного залучення до управління нових суб'єктів (релігійних громад, силових структур та ін.) та побудови такої моделі взаємовідносин між усіма зацікавленими сторонами цього процесу на умовах, які б забезпечували максимальну надійність структурних зв'язків між ними та відносну сталість цілісної організаційної структури.

У п'ятому розділі «**Аналіз та узагальнення результатів дослідження**» представлено три групи даних, одержаних у ході дослідження.

Отримали підтвердження дані про те, що необхідною умовою ефективного функціонування та розвитку системи масового спорту є забезпечення стабільної організаційної взаємодії соціальних інститутів, що належать до усіх секторів суспільства (приватного, суспільного та державного), зацікавлених у вирішенні проблеми регулярного залучення населення до рухової активності та здорового способу життя (А. Ананзех, 2006; О. В. Андрєєва, 2014; І. Л. Гасюк, 2013; О. М. Вареник, 2015; М. В. Дутчак, 2013; Кравченко О., 2014; С. М. Кулешов, 2017; А. Ю. Сергєєв, 2017; А. С. Халявіна, 2015; І. В. Шевчук, 2015; Ю. Ю. Алі, 2011). Таку позицію виявили також автори, які вивчали ситуацію у сфері фізичної культури і спорту включно з масовим спортом у країнах арабського світу зі схожим історичним минулим та поточними суспільними проблемами. Насамперед це країни Близького Сходу, серед яких Ірак, Ліван, а також Палестинська Автономія (Ф. Редха, 2009; Ю. Алі, 2011, А. Найрат, 2003).

Доповнено та розширено знання щодо закономірностей функціонування та розвитку масового спорту як важливого соціального феномена сучасного світу. Зокрема це стосується пошуку та впровадженню нових ефективних форм комунікацій між соціальним інститутами, зацікавленими у розвитку масового спорту (стейкхолдерами). В сучасних умовах найбільш ефективною формою комунікацій та взаємодії між стейкхолдерами може стати корпоративний механізм, заснований на принципах соціального партнерства та відповідальності, реалізація яких забезпечує застосування форм та методів узгодження інтересів різних соціальних груп та їх членів з метою конструктивного співробітництва (Ю. Ю. Алі, 2011; К. Д. Андрющенко 2017; О. Ю. Бобровська, 2010; О. М. Вареник, 2014; А. В. Зінюк, 2013; М. А. Журба, 2016; О. В. Кравченко, 2018; П. І. Ладика, 2016; В. І. Лукашук, 2015; Р. Р. Сіренко, 2017; В. В. Шутєєв, 2017).

У роботі були сформульовані **нові наукові положення**. На основі застосування комплексного аналізу встановлено, що головними складовими компонентами комплексу чинних факторів є зовнішні (макро-) та внутрішні (мікро-) фактори, дослідження сукупного впливу яких дало змогу визначити підходи до формування організаційних основ розвитку масового спорту в Курдистані. Здійснено історичну

періодизацію розвитку системи фізичної культури і масового спорту в Курдистані. Науково обґрунтовано концептуальну модель структурних комунікацій між суб'єктами масового спорту з урахуванням особливостей його розвитку в Іракському Курдистані, яка передбачає партнерські відносини між сторонами, котрі прямо або опосередковано беруть участь в управлінні цим процесом та наявність єдиного центру, що має організовувати та координувати такі комунікації. Передумовами створення моделі стали проведені аналіз особливостей структури і функцій різних організацій, які забезпечують управління масовим спортом в провінції Дахук Курдистану. Відповідно до програми дослідження проведено аналіз та виявлено традиційні форми їх взаємодії, а також визначено необхідні для ефективного управління, але відсутні в наявному процесі управління, різні види взаємозв'язків між ними.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз спеціальних літературних джерел та накопченого досвіду свідчить про те, що на сьогодні у світі накопичено достатній досвід формування та розвитку системи масового спорту. Визначено, що масовий спорт є системою відкритого типу, оскільки функція задається їй ззовні і показує, яку роль ця система виконує у відношенні до більш загальної системи, в яку вона включена складовою частиною поряд з іншими системами. Вона потребує постійного обміну ресурсами з оточуючим середовищем. Одночасно, це є система, якій властива здатність до самоорганізації, тому що, маючи власні тенденції та потенціал, вона має здатність розвиватися та відновлювати свою рівновагу, адаптуватися до змін та якісно удосконалюватися за рахунок погодженої взаємодії внутрішніх компонентів навіть за відсутності впорядкованих дій з боку середовища.

2. Встановлено, що процес розвитку фізичної культури і спорту в Курдистані потребує додаткових імпульсів для його активізації. Як і в різні періоди свого розвитку, масовий спорт завжди був і може в подальшому бути базовою підсистемою в процесі відтворення та модернізації усієї системи фізичного виховання і спорту в країні. Масовий спорт в Курдистані потребує поглибленого вдосконалення нормативного забезпечення, тобто ухвалення документів, які на правовій основі встановлюють правила і норми здійснення діяльності та взаємодії між різними суб'єктами системи. Існуюча система управління фізичною культурою і спортом в Курдистані не в повній мірі забезпечує належний розвиток масового спорту.

3. Найбільш суттєвими організаційними чинниками, що стримують розвиток масового спорту в Курдистані є відсутність належної уваги державних та інших зацікавлених організацій до здоров'я населення (21,1 % опитаних фахівців), що відображається негативною динамікою будівництва спортивних споруд в житлових районах (25,2 %), неефективним підбором, розстановкою і підготовкою кадрів в системі масового спорту (19,5 %), неурою до проблем фізичної культури місцевих органів влади (17,0 %) та іншими об'єктивними і суб'єктивними причинами.

57,3 % респондентів вказали на необхідність налагодження належної взаємодії між різними організаціями, що беруть участь в управлінні масовим спортом. На цю проблему вказали також 73 % опитаних експертів. Опитування експертів також дозволило підтвердити гіпотезу, що основними факторами, які стримують розвиток масового спорту в Курдистані є відсутність загальної концепції розвитку цієї сфери діяльності (37,8 %), відсутність злагодженої системи взаємодії всіх зацікавлених осіб (27 %) і дефіцит кадрів відповідної кваліфікації (21,6 %), відсутність належного фінансування та недосконалість матеріально-технічної бази (13,5 %).

4. За результатами організаційного аналізу та організаційного діагнозу виявлено організаційні резерви в діяльності суб'єктів масового спорту, що вплинуло на вибір шляхів і засобів подальшого вдосконалення функціонування усієї системи в цілому. Розроблено науково-методологічні концептуальні основи реалізації намірів державних, громадських та інших зацікавлених осіб регіону про взаємні узгоджені дії в управлінні розвитком масового спорту на його території. Виділено коло тих осіб, які зацікавлені у покращенні діяльності цих структур, котрі завжди повинні виявляти зацікавленість у розвитку масового спорту. До кола осіб, що прямо зацікавлені у покращенні ефективності діяльності масового спорту належать: органи влади з фізичної культури і спорту (18,4 % опитаних), органи місцевого самоврядування (15,7 %), спортивні громадські організації (11,4 %), органи освіти (13,0 %). До кола осіб, що мають опосередкований вплив на процес управління масовим спортом, віднесено: релігійні організації (10,3 %), охорони здоров'я (8,7 %), органи культури (8,1 %), з питань житлово-комунального господарства (6,5 %), силові структури і організації військово-патріотичного профілю (4,9 %), об'єднання жінок (3,4 %).

5. Визначено мету і стратегічні напрямки розвитку масового спорту в регіоні (провінція Дахук), а також завдання, покладені на учасників цього процесу і основні принципи організаційної взаємодії між ними, які в подальшому можуть лягти в основу концептуальних документів з розвитку масового спорту в Курдистані. Запропоновано принципи, що дозволять впорядкувати процес взаємодії суб'єктів у процесі досягнення поставлених цілей, забезпечити методологічну чіткість і дотримання всіх необхідних вимог, продиктованих специфікою об'єкта дослідження. Вони повинні стати основою для підтвердження інноваційних засад в управлінні масовим спортом в Курдистані.

6. Запропоновано концептуальну модель структурних зв'язків між суб'єктами масового спорту, що передбачає партнерські відносини між сторонами, котрі прямо або опосередковано беруть участь в управлінні цим процесом та організаційна структура центру, що має координувати такі взаємостосунки. Запропоновано структуру угоди між зацікавленими сторонами на регіональному рівні. Угода повинна стати правовою основою взаємодії між сторонами та покликана, з одного боку, визначити паритет цілей договірних сторін, а з іншого – виключити дублювання функцій, визначивши сфери впливу і сприяти оперативному реагуванню на вирішення проблемних ситуацій, що можуть виникати в процесі функціонування масового спорту як системного явища.

7. У подальшому науковий інтерес викликають дослідження щодо пошуку можливостей вдосконалення та розвитку матеріально-технічної бази масового спорту в Курдистані, що дозволило б не лише оптимізувати використання існуючих об'єктів, але й отримати умови для будівництва нових. Спеціального наукового аналізу потребує процес раціонального використання існуючого потенціалу фахівців з масового спорту та підвищення їх кваліфікації. На порядку денному стоїть також наукове обґрунтування якісної підготовки необхідної кількості нових фахівців з масового спорту на базі діючих в Курдистані закладів освіти, що дозволить покращити рівень науково-методичного забезпечення масового спорту.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Абдулрахман Раман Нурі. Особливості соціального середовища розвитку масового спорту в Курдистані. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2017;2:3-6. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

2. Мічуда Ю, Вареник О, Абдулрахман Раман Нурі. Структурна модель управління масовим спортом на місцевому рівні в Курдистані. Спортивна наука України. 2018;5(87):25-31. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає в постановці завдань дослідження, визначенні методів, систематизації теоретичних відомостей та узагальненні даних. Внесок співавторів – допомога в опрацюванні науково-методичних та теоретичних матеріалів.*

3. Вареник ОН, Нури АР. Структура организационных связей между субъектами массового спорта в Курдистане. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). Випуск 2019;1(107):14-7. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає в постановці завдань дослідження, визначенні методів, систематизації теоретичних відомостей та узагальненні даних. Внесок співавторів – допомога в опрацюванні науково-методичних та теоретичних матеріалів.*

4. Вареник ОН, Нури АР. Условия взаимодействия заинтересованных организаций в процессе управления массовым спортом. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2018; 10(104):14-20. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні соціологічного дослідження у формі анкетного опитування, інтерпретація результатів дослідження, визначенні методів, формулювання висновків. Внесок співавторів – допомога в опрацюванні отриманих фактичних та теоретичних матеріалів.*

5. Мічуда ЮП, Вареник ОМ, Абдулрахман Раман Нурі. Організаційні чинники подальшого розвитку масового спорту в Курдистані. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2019;9 (117):55-9. Фахове видання України, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus. *Особистий внесок здобувача полягає в постановці завдань дослідження, визначенні методів, систематизації теоретичних відомостей та узагальненні даних. Внесок співавторів – допомога в опрацюванні науково-методичних та теоретичних матеріалів.*

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Абдулрахман Раман Нурі. Соціальні фактори розвитку масового спорту в Курдистані. Молодь та олімпійський рух: зб. тез доповідей 9-ї Міжнар. наук. конф. молодих учених [Інтернет]; 2016; Жовт 12-13; Київ. Київ; 2016, с. 11-2. Доступно: <http://www.uni-sport.edu.ua/content/naukovi-konferenciyi-ta-seminary>

2. Абдулрахман Раман Нурі. Роль соціальних інститутів у розвитку масового спорту в Курдистані. Молодь та олімпійський рух: зб. тез доповідей 10-ї Міжнар. наук. конф. молодих учених [Інтернет]; 2017; Трав 24-25. Київ. Київ; 2017, 221-2. Доступно: <http://www.uni-sport.edu.ua/content/naukovi-konferenciyi-ta-seminary>

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

1. Мічуда ЮП, Нурі АР. Масовий спорт у Курдистані як об'єкт управління. Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту: зб. наукових праць. Харків: ХДАФК; 2017.139-43. *Особистий внесок здобувача полягає в постановці завдань дослідження, визначенні методів, систематизації теоретичних відомостей та узагальненні даних. Внесок співавторів – допомога в опрацюванні науково-методичних та теоретичних матеріалів.*

АНОТАЦІЇ

Раман Нурі Абдулрахман. Організаційні умови розвитку масового спорту в Курдистані. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. – Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, 2021.

Робота присвячена проблемі вдосконалення організаційних умов розвитку масового спорту в Іракському Курдистані з метою формування сучасної системи управління процесом залучення різних груп населення до рухової активності та ведення здорового способу життя.

Визначено найбільш значущі фактори розвитку масового спорту в Іракському Курдистані. Встановлено, що головними складовими комплексу чинних факторів є зовнішні та внутрішні фактори. Дослідження їх впливу дало змогу визначити

підходи до формування сучасних організаційних основ розвитку масового спорту в Іракському Курдистані.

Обґрунтовано концептуальну модель комунікацій між суб'єктами масового спорту з урахуванням особливостей його розвитку в Іракському Курдистані, яка передбачає партнерські відносини між сторонами, які прямо або опосередковано беруть участь в управлінні цим процесом та наявність єдиного центру, який має організувати та координувати комунікації

Ключові слова: масовий спорт, організаційні умови, Іракський Курдистан, етапи розвитку, фактори розвитку, партнерські відносини, концептуальна модель, стейкхолдери, комунікації.

Roman Nori Abdulrahman. Organizational conditions for the development of mass sports in Kurdistan. – On the rights of a manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of sciences on physical training and sports on a specialty 24.00.02 – physical culture, physical education of different groups of population. – National University of Ukraine on Physical Education and Sport, Kyiv, 2021.

The dissertation is devoted to the topical problem of improving the organizational conditions for the development of mass sports in modern Iraqi Kurdistan in order to form an effective management system for involving various groups in physical activity and leading a healthy lifestyle. Interdependence and positive mutual influence of the development of student sports, sports clubs and basketball are highlighted. It is stated that the introduction of a club organization in sports, particularly in basketball, contributed to the formation of student sport as a global social phenomenon.

The most significant factors in the development of grassroots sports in Iraqi Kurdistan have been identified and analyzed. It is established that the main components of the complex of current factors are external (macro-) and internal (micro-) factors. The study of their combined impact made it possible to determine approaches to the formation of modern organizational foundations for the development of grassroots sports in Iraqi Kurdistan.

The historical periodization of the development of the system of physical culture and mass sports in Iraqi Kurdistan has been carried out. Based on the application of a set of qualitative and quantitative criteria, including taking into account the state of the industry management system, seven stages of development of physical education and sports in Iraqi Kurdistan for the period from the beginning of the last century to the present have been identified and characterized.

The purpose and strategic directions of mass sports development in the region (Dahuk province) are determined, as well as the tasks assigned to the participants of this process and the basic principles of organizational interaction between them, which may later form the basis of conceptual documents on mass sports development in Kurdistan. The principles which will allow to streamline process of interaction of subjects in the course of achievement of the set purposes, to provide methodological clarity and observance of all necessary requirements dictated by specificity of object of research are

offered. They should be the basis for confirming the innovative principles in the management of grassroots sports in Kurdistan.

The conceptual model of structural communications between the subjects of mass sports is scientifically substantiated taking into account the peculiarities of its development in Iraqi Kurdistan, which provides for partnerships between the parties directly or indirectly involved in managing this process and the existence of a single center to organize and coordinate such communications.

Keywords: mass sports, organizational conditions, Iraqi Kurdistan, stages of development, factors of development, partnership relations, conceptual model, stakeholders, communications.

Підписано до друку 29.01.2021 р. Зам. № 28.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Друк – цифровий.
Наклад 100 прим. Ум. друк. арк. 1,9. Обл. вид. арк. 1,9.
Друк ЦП «КОМПРИНТ». Свідоцтво ДК №4131 від 04.08.2011 р.
м. Київ, вул. Предславинська, 28
095-941-84-99, 067-209-54-30
email: komprint@ukr.net